

EU heropent debat rond procedurele rechten

Onder impuls van het Zweedse voorzitterschap heeft de Europese Commissie deze zomer het EU-wetgevingsproces rond de procedurele rechten van verdachten heropgestart. Gezien de stille dood van het vorige wetgevende initiatief, gooit de Commissie het over een andere boeg: het idee van een allesomvattend kaderbesluit moet plaats ruimen voor een stapsgewijze aanpak waarbij elk recht een eigen kaderbesluit zal krijgen. In oktober verklaarden de ministers van Justitie zich akkoord met het voorgestelde stappenplan én met een eerste kaderbesluit over het recht op een tolk.

Paul De Hert
Karen Weis

In Europa berust de bescherming van de rechten van verdachten in strafprocedures in de eerste plaats op het EVRM. Er is binnen de Europese Unie evenwel nog ruimte voor verdere maatregelen, om zo - waar passend - de normen van het EVRM ruimer of uniformer toe te passen. Vooral dat idee van uniforme toepassing spreekt de lidstaten aan. Gemeenschappelijke minimumnormen rond deze rechten zouden het wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten, dat essentieel is voor een goede samenwerking in strafzaken, versterken. Een Europees initiatief werd dan ook al sinds

Volgens velen is het een weinig ambitieus document dat zich vooral houdt aan de vereisten die het EHRM stelt.

2004 prioritair geacht. Niettemin waren het de lidstaten die het eerste initiatief van de Commissie kelderden. Dat had onder meer te maken met de politieke klimaatsverandering die maakte dat sommige lidstaten huiverachtig werden over te ruime reguleringbevoegdheden voor de EU. Het voorgestelde kaderbesluit, dat verschillende procedurele rechten omvatte, werd beetje bij beetje uitgehold tijdens de onderhandelingen, waarop het in de zomer van 2007 ingetrokken werd. Het huidige Zweedse voorzitterschap besloot om de procedurele rechten van verdachten terug op de agenda te zetten, maar het zou een andere aanpak huldigen. Elk procedu-

reel recht krijgt een apart kaderbesluit, te beginnen met het recht dat voor de minste controverserend zorgt: het recht op vertaling en op een tolk. Daarna zullen, in overeenstemming met de routekaart die door de lidstaten aangenomen werd eind oktober 2009, nog vijf rechten behandeld worden: het recht op informatie over de rechten die de verdachte heeft (de 'bill of rights') en over de hem ten laste gelegde beschuldiging; het recht op

De rechter kan echter de vertaling van bepaalde processtukken afwijzen als hij van oordeel is dat ze geen gegevens *à charge* of *à décharge* bevatten. Het voorstel voor het kaderbesluit bepaalt op dit punt dat 'een verdachte die de taal van de strafprocedure niet verstaat, vertalingen moet ontvangen van alle processtukken die essentieel zijn voor de waarborging van zijn rechten op een eerlijk verloop van de procedure, of ten minste van de belangrijke passages uit die stukken'. Het *à charge* en *à décharge* argument zal meer dan waarschijnlijk plaats moeten ruimen voor een nieuw determinerend criterium: het eerlijke verloop van de strafprocedure. Bovendien geldt, conform het voorstel, het recht op bijstand van een tolk en van vertaaldiensten tot aan de uiteindelijke vaststelling dat de verdachte of beklaagde al dan niet het strafbare feit heeft gepleegd, wat doet uitschijnen dat ook bij de uitspraak een tolk aanwezig zal moeten zijn.

Wat het verhoor betreft, voorziet artikel 47bis, lid 5 Sv. in drie mogelijke oplossingen bij een taalprobleem: Indien de ondervraagde persoon zich in een andere taal dan die van de procedure wenst uit te drukken, wordt ofwel een beroep gedaan op een beëdigd tolk (1), ofwel worden zijn verklaringen genoteerd in zijn taal (2), ofwel wordt hem gevraagd zelf zijn verklaring te noteren (3). In het voorstel voor het nieuwe kaderbesluit wordt echter duidelijk gesteld dat een verdachte die de taal van de strafprocedure niet

“ Het *à charge* en *à décharge* argument zal meer dan waarschijnlijk plaats moeten ruimen voor een nieuw determinerend criterium: het eerlijke verloop van de strafprocedure. ”

Internationaal Privaatrecht

J. Erauw

Bestelcode: BP/BBP-BI9026
Publicatievorm: Boek
Omvang: +/- 960 pagina's
Abonnement: € 250,00 (incl. btw)
Losse verkoop: € 325,01 (incl. btw)

Dit toonaangevende werk analyseert de complexe materie op een begrijpelijke, coherente en overzichtelijke manier. Het combineert de commentaar van het Belgisch wetboek van ipr (16 juli 2004) met de besprekingen van oude en nieuwe verdragsregelingen en Europese teksten. U krijgt een situering van het vakgebied en uitgebreide hoofdstukken over specifieke thema's en complicaties.

Zowel de Belgische-, Europese- als verdragsregels worden besproken en het boek bevat ook een gedetailleerde inhoudstafel, handige registers (trefwoorden, chronologisch op bronnen en volgens de artikelen van het wetboek van ipr) en vele interne verwijzingen naar de bronnen in het 'Bronnenboek van internationaal privaatrecht' (Kluwer, 2008).

Dit werk is een onderdeel van de reeks 'Beginselen van Belgisch Privaatrecht'.

 Kluwer
a Wolters Kluwer business

Bestellen is gemakkelijk: Bel 0800 14 500
Fax 0800 17 529 • www.kluwer.be/juridisch • info@kluwer.be

rechtsbijstand en juridisch advies; het recht op communicatie met familie, werkgever en consulaire autoriteiten en bijzondere waarborgen voor kwetsbare verdachten. Er zal ook een groenboek gepubliceerd worden over de voorlopige hechtenis.

In het eerste kaderbesluit worden minimumnormen voor het recht op tolk- en vertaaldiensten opgesteld. Het gaat om minimumharmonisatie, waarbij het de lidstaten vrijstaat om een hoger beschermingsniveau te bieden. Het is niet ondenkbaar dat sommige lidstaten al over een regeling beschikken die meer bescherming biedt dan het nieuwe kaderbesluit. Samen met het kaderbesluit zal ook een resolutie aangenomen worden over hetzelfde onderwerp, waarbij de meer praktische aspecten behandeld zullen worden in de vorm van richtlijnen gericht aan de lidstaten.

Kritiekloos is het nieuwe kaderbesluit niet gebleven. Volgens velen is het een weinig ambitieus document dat zich vooral houdt aan de vereisten die het EHRM stelt en een beschermingsniveau vooropstelt dat in sommige EU-lidstaten al bereikt is. De vraag is echter of men in België al aan dit beschermingsniveau voldoet.

BELGIË

Het Belgische recht regelt op een enigszins vreemde manier het recht op een gratis tolk. Dat recht bestaat tijdens de fase ter terechtzitting (artikel 332 Sv., dat handelt over de assisenprocedure, wordt hiervoor verruimd gelezen), maar de rechtspraak stelt dat dit recht alleen geldt voor de proceshandelingen die de beklaagde betreffen en dus niet voor de uitspraak zelf. Aan dit (min of meer) gewaarborgd recht kleeft ook een recht op kosteloze vertaling van de stukken in het dossier die de verdediging moet kunnen bestuderen om een degelijk verweer op te bouwen.

verstaat en spreekt, door een tolk moet worden bijgestaan tijdens een politieverhoor. De vraag is dus nog maar of de tweede en derde optie behouden kunnen worden. Een wetsvoorstel uit 2008 wilde artikel 47bis, lid 5 Sv. op dat punt al wijzigen.

Artikel 184bis Sv. voorziet ook, voor personen die in aanmerking komen voor de toewijzing van een pro-Deoadvocaat, in een recht op bijstand van een tolk, zodat de advocaat zijn verdediging behoorlijk kan voorbereiden. De bijstand is maar kosteloos voor zover de advocaat niet langer dan drie uur met zijn cliënt moet overleggen. Wie niet behoeftig genoeg is, heeft in de huidige situatie geen recht op een kosteloze tolk. Vaak wordt er dan getracht om te communiceren in één of andere *lingua franca*. Men kan zich de vraag stellen of die regeling in overeenstemming zal zijn met het kaderbesluit. Het huidige voorstel stelt namelijk een algemene verplichting in voor de lidstaten om, wanneer nodig, te voorzien in een tolk als de verdachte rechtsbijstand geniet; tijdens alle noodzakelijke ontmoetingen tussen de verdachte en zijn advocaat, en dit ongeacht zijn inkomen. Ook de drie uur-beperking zal onder vuur komen te liggen.

Ten slotte is er de taalwetgeving, die niet alleen voorziet in de gedeeltelijke vertaling van processtukken (artikel 22), maar ook toelaat de taalwijziging te vragen wanneer de beklaagde Nederlandstalig, Franstalig of zelfs Duitstalig is. Dat garandeert dat de behandeling niet alleen gebeurt via een tolk, maar zelfs in de geprefereerde (lands)taal.

De volledige inhoud van het kaderbesluit vindt u op www.legalworld.be